

Literatura:

Charta pracovníků ve zdravotnictví. 1. vyd. Praha : Zvon, 1996.
ISBN 80-7113-168-7.

ŠESTÉ PŘIKÁZÁNÍ

Nezcizoložís (Ex 20, 14; Dt 5, 18).

Na počátku Písma se při popisu stvoření poprvé objevila obě pohlaví (Gn 1, 27; Gn 2, 22). Pokorný obdiv nad Božím dílem, spojený s touhou záměrem Tvůrce co nejlépe porozumět, by měl stát na počátku každé úvahy v rámci šestého přikázání.

V Bibli jsou dva zásadní výroky o člověku: „obraz k podobě Boha; není dobře člověku, aby byl sám.“ Samota v ráji není překonána pouze numericky (Adam by dostal nového společníka v druhém Adamovi), ale specificky (dostal „jiného“ člověka). Spojení doplňujících se bytostí (člověk je učiněn jako muž a žena) nepřináší jen psychologické plody (překonání samoty), ale i ontologické (vznik nového života). Z toho plynou pro člověka dva úkoly – dát a přijmout společenství a přijmout jeho důsledky (spolutvůrce nového života). Šesté přikázání hlídá plnění těchto úkolů.

Touto formulací nešlo v první řadě o ochranu majetkoprávních vztahů, ve kterých byla žena chápána jako majetek muže a cizoložstvím bylo jeho právo porušeno. Izrael žil v blízkosti svůdných pohanských kultů, které v podobě baalismu pronikaly i do Izraele, kde našly např. v Eliášovi neúprosného nepřítele. Pohlavní život byl nástrojem k ovlivnění božstva, aby požehnal plodnosti země. Čím byl nepřirozenější, tím měl být účinnější (sodomie). Takové jednání nebylo v první řadě – jak bychom dnes řekli – v rozporu s řádnou sexuální etikou, nýbrž v rozporu s požadovaným vztahem k Hospodinu. I v šestém přikázání, jak bylo původně dáno, je třeba vidět teocentrický akcent. Smilstvo je častý překlad hebrejského „být nevěstkou, mít pohlavní styk s prodejnou ženou, chrámovou zaměstnankyní“, protože kananejské svatyně byly vlastně nevěstince. Dt 23, 7 žádá, aby se žádná izraelská dcera nezasvětila smilstvu, a také žádný z izraelských synů. „Nepřineseš nevěstčí mzdu ani psovskou odměnu (psem se rozumí mužský prostitut) do domu Hospodinova.“ Také jiná místa je třeba vidět teocentricky, se zřetelem věrnosti Hospodinu: Ex 22, 18; Lv 20, 13 o homosexualitě a zoofilii a Lv 19, 29 o zákazu vydat dceru prostituci v rámci pohanského kultu ke zvýšení plodivosti země. Zvlášť křiklavá situace nastává, když něco takového dělá dcera kněze (střetávají se dva kulty), a proto je stanoven mimořádně těžký trest upálením.

Postupně se však víc a víc uplatňuje vědomí, že manželství je plodem Božího stvořitelského řádu. Tento řád – i kdybychom odhlédli od nebezpečí pohanských kultů – není dovoleno porušovat. Porovnáním různých míst ve SZ, která se zabývají řádem pohlavního života (Lv 18, 1–30; Ex 22, 15; Dt 22, 14), lze dojít k závěru, že v pohledu mojžíšského zákona je řádným místem pro pohlavní život člověka právě manželství.

V NZ je jako cizoložné označeno lidské pokolení, které je nebeskému Otci nevěrné. Pavel v 1 Kor 3, 16 mluví o těle jako o chrámu Ducha svatého, který nesmí být poskvrněn údy nevěstky. I zde lze ještě počítat s kultovním pozadím. Výraz často označuje nejen jakýkoliv nezákonný pohlavní styk, nýbrž i modlářství.

Ježíš říká, že z lidského srdce vycházejí smilstva a cizoložství (Mk 7, 21). Naznačuje plurál různé druhy?

Ježíšova řeč o trojím panictví (Mt 19, 12) upozorňuje na to, že Boží království u někoho dokáže vytlačit zájem o věci mezi mužem a ženou, i když by byly zcela dovolené („spirituální impotence“).

Pavel v 1 Kor 6, 9 říká, že smilníci a cizoložníci nedosáhnou Božího království. Na tomto místě jsou už pojmově odděleni smilníci, cizoložníci a modláři.

1 Kor 7 dává křesťanům praktické rady, jak se v těchto otázkách ve prospěch náboženského života zařídit. Vrcholem novozákonních úvah na toto téma je Ef 5, kde je vytyčena paralela mezi mužem a ženou na jedné straně a Kristem a církví na straně druhé.

Negativní formulace šestého přikázání může znesnadnit pozitivní chápání sexuality. Vedle první kapitoly *Geneze* a mnoha dalších míst SZ popisujících bohatství rodinného a manželského života, vedle prvního zázraku evangelia ve prospěch nastávajícího manželství je *Velepíseň* (nevykládaná však alegoricky) jedinečným díkůvzdáním člověka Tvůrce za dar vzájemně se obohacujícího mužství a ženství.

Písmo poučuje o tom, že:

1. Věci mezi mužem a ženou mají původ ve Stvořiteli a jsou tedy dobré.
2. Mohou však být zneužity až ke zradě na pravém vztahu k Hospodinu a je tedy třeba je užívat v souladu s vírou v něho a s řádem stvoření.
3. To, že nejsou rozhodně špatné, neříká, že jsou pro každého vhodné. Mohou být vytlačeny jinými hodnotami; platí ovšem, že ne každému je dáno.

Poznámky NK

NK rozděluje látku šestého přikázání do čtyř kapitol. V 1. kapitole, na

depsané „Jako muže a ženu je stvořil“, je řečeno, že každý člověk musí svou pohlavnost uznat a přijmout. Rozdíl mezi oběma pohlavími se týká též mravní a duševní oblasti. Ve 2. kapitole, nadepsané „Povolání k čistotě“, je čistota popsána jako vydařená integrace pohlavnosti do osoby; zasluhuje nesmrtelnost (2347). V katalogu deliktů je vedle tradičních přestupení uváděna pornografie (2354), ukazující třetím osobám skutečně nebo předstírané sexuální úkony, patřící do intimní sféry dvou lidí; motivem je primitivní potěšení a zdroj nedovoleného zisku. Pornografie přesazuje všechny účastníky do fiktivního světa. O homosexualitě NK říká, že nevyplývá z pravdivé afektivní a sexuální potřeby doplňovat se. Ve 4. kapitole, nadepsané „Chyby proti dignitě manželství“, je zmínka o polygamii, která může po přijetí křtu způsobit těžký vnitřní konflikt, protože je třeba propustit jednu nebo více manželek, se kterými muž žil snad i dlouhá léta manželským životem. Takový muž se samozřejmě musí o bývalé manželky i o společné děti existenčně postarat.

Pozornost je také věnována tzv. volné lásce – podle NK klamnému výrazu, protože se při ní o opravdové lásce nedá mluvit – k níž dochází odmítnutím právní a veřejné formy společného (a také intimního) života. Jako příklady takové lásky je uveden konkubinát, zásadní odmítání manželství a neschopnost dlouhodobě se zavázat. Pro NK představuje tato praxe vesměs urážku manželství. Odmítnuto je také manželství „na zkoušku“.

Po objektivní stránce zastává NK v úvahách o šestém přikázání tradicí dochované etické stanovisko, po stránce subjektivní však diferencuje. U masturbace připouští (částečnou) omluvu vlivem afektivní nezralosti, návyku, úzkostných stavů a dalších psychických nebo společenských okolností, u prostituce zvažuje nouzi, vydírání a společenský nátlak a vůči homosexuálům vyžaduje úctu, soucit a takt.

6.1 K FILOZOFII SEXUALITY (VČETNĚ EMPIRICKÝCH DAT)

1. Duševní rozdíly pohlaví jdou do hloubky lidské osobnosti a nejsou jen plodem kultury. Sexuální aktivita se u člověka odehrává jinak než u živočišstva, a to v rámci osoby. Člověk nechce být přijat druhým jako předmět. Tomu odporuje „studený sex“ s vyloučením osobního kontaktu. Taková redukce se může projevit jako vážné zranění partnera.
2. Člověk nevyhnutelně nepodléhá vnitřnímu tlaku, není proti němu bezmocný, a to zpravidla ani v sexuální oblasti. Po kladně zodpovězené otázce, zda je možno se ukáznit, je třeba položit otázku, jak. Důraz je po-

ložen na pohnutky. Přesun energie neochuzuje, naopak. Proti nerespektování sexuální potřeby se sice uvádějí lékařské důvody, medicína však nepopírá, že zdrženlivost neškodí.

3. Poznávat člověka druhého pohlaví za účelem případného manželství znamená poznávat ho také v mimosexuální oblasti. Platí, že čím dříve sex, tím zastřenější pohled na ostatní stránky druhého. („Není-li sex, nemáme si-co říci.“) Navíc může taková praxe vést k ukvapeným sňatkům. („Když už jsme tak daleko, nebylo by přece slušné se rozejít.“)
4. Stud je úkaz nezávislý na výchově, nutí ke skrytí sexuálního, a to i dovoleného. Je rozšířen po celém lidstvu a týká se obou pohlaví. Plyne z přesvědčení, že osobnostní setkání dvou bytostí by bylo rušeno přítomností třetích osob.
5. Jednotě lidské osoby odpovídá zapojovat do vztahu obou pohlaví nejen tělesnou, ale i duševní stránku. To vedlo k vytvoření příslušných pojmů: *sex* se týká tělesné oblasti, *eros* tělesně-duševní oblasti s důrazem na duševní stránku, *filia* se týká přátelství. Speciálně novozákonní pojem *agapé* se týká duchovní lásky zejména božsky proniknuté, omilostněné. Hranice mezi výrazy však nejsou ostré.
6. Totálnost vztahu dvou lidí různého pohlaví v tělesné oblasti (jedná se nejen o intenzitu odevzdání se, které nemá v jiných mezilidských vztazích obdobu, ale i o efektivitu – možnost nového života) vede nejen k požadavku zapojení ostatních složek člověka zde a nyní, ale i k požadavku trvalosti (časový rozměr) a výlučnosti (prostorový rozměr). Nároky tedy přesahují do sociální oblasti, která samozřejmě nemá být ze setkání obou pohlaví vyňata. Trvalost a výlučnost, registrovatelná společností, vyžaduje institucionalizaci. Je výrazem nezralosti osoby, odmítá-li ocenit právní stránku vydařeného (trvalého a výlučného) vztahu, jejímž výrazem je manželství.

6.2 K TEOLOGII SEXUALITY

Pojednávají o ní významné dokumenty: HV z r. 1968 (antikoncepce), PH 1975 (předmanželský pohlavní styk, homosexualita a masturbace), FC 1981 (připouštění simultánních bigamistů k svátostem), *Pastorace homosexuálů* 1986, DV 1987 (umělé oplodnění) a 20 HV z r. 1988.

K teologii sexuality (jak ji dnes chápe katolická sexuální etika) značnou měrou pomáhá porozumění papežově koncepci sexuality nad materiálem

Zjevení. Jan Pavel II. si klade dvě otázky: „Jak to vlastně bylo od počátku (Mt 19, 8)? V jakém smyslu je muž a žena Božím obrazem?“ Pomocí analýzy zjevených informací, podložených zkušeností, odpovídá dvěma klíčovými pojmy – osoba a dar.

Před pádem

1. „Člověk ... pojmenoval“ (Gn 2, 20) – člověk poznáváním tvorů zjišťuje svou odlišnost, uvědomuje si sebe.
2. „Ze stromu ... nejez“ (Gn 2, 17) – zákazem určité činnosti poznává člověk možnost volby, svou svobodu a určení svého jednání zvnitřku.
3. Sebeuvědomění a sebeurčení jsou dva konstitutivní prvky osoby.
4. „Nenašla se pomoc jemu rovná“ (Gn 2, 20) – člověk poznává nutný kontakt se sobě rovnou bytostí, možnost sdílení se.
5. „Přivedl ji“ (Gn 2, 22) – Boží dílo pro člověka vrcholí ženou, jejímž přivedením si člověk uvědomuje, že je obdarovanou bytostí. Darem je žena, v níž nejen jako dar vrcholí celé tvorstvo, ale i tvorba člověku nejbližší, vlastní tělo (člověk „je“, ale také „má“ – tedy dostal – tělo). Papež říká, že tělo jako dar je svědek Boží lásky, která je pramenem každého daru. Tak se na světě objevil sex.
6. „Jedním tělem“ (Gn 2, 24) – jde o oboustranný dar, který spočívá nejen v užívání sexu, ale v úplném odevzdání se (fyzickém, psychickém, individuálním i sociálním, a to natrvalo, tedy také institucionálně), ale také v úplném přijetí daru druhého. Nahota (Gn 2, 25) je vhodným vyjádřením ničím neomezovaného odevzdání se a protože toto odevzdání se plně odpovídá záměru Stvořitele, není teď místo pro stud.
7. Nyní papež spojuje oba klíčové pojmy (osoba, dar). Smyslem sebeurčení (osoba) je sebesdílení (dar), kterému slouží jako nutný předpoklad svoboda. Osoba a dar spolu tak úzce souvisejí, že osobu lze chápat jako bytostný dar, který je člověku dáván Bohem a který člověk dává dále druhému člověku. Tento dar má být zároveň přijímán. Tak papež dospívá k odpovědi na otázku, čím je člověk Božím obrazem skrze své tělo. Je jím tím, že dar těla, umožňující člověku být darem i obdarovaným v rámci osobního sebesdílení, zobrazuje a zpodobňuje společenství božských osob, sdílejících se v Nejsvětější Trojici. Tím je tělo a sex hodnoceno vysloveně pozitivně.

Po pádu

1. „Nejzchytralejší ... had“ (Gn 3, 1) vštěpuje pochybnost vůči Bohu, posi-

luje podezření, inspiruje hodnotit Boha jako rivala lidské svobody a nabádá člověka k zamítnutí sebe jako darovaného bytí. Jan Pavel II. zdůrazňuje mravní důsledky nastalé situace: od chvíle, kdy nevidíme své lidství jako dar od Boha, nemůžeme vidět hlubokou orientaci na mravnost, která je do člověka vepsána.

2. „Jsou nazí“ (Gn 3, 7) – objevení nahoty představuje změnu pohledu na sebe (ztráta mravní jednoty těla a duše), na druhého (ztráta jednoty muže a ženy) i na Boha (ztráta jednoty tvora s Tvůrcem).
3. Otevřením očí (Gn 3, 7) nejde o přechod od nevědomosti („dětské“ nevinnosti) k vědění, ale o ztrátu původní komunikace s protějškem skrze tělo jako nástroj dávání. Na tomto místě mluví papež o druhém objevení sexu, nyní však se záporným předznamenáním. Sex se stal překážkou komunikace, a to skrze žádosťovost; nehledá se osoba, ale tělo, a tím je ohrožen dar ve své podstatě. Ten je totiž vynucován, ale jako vynucovaný přestává být darem. Papež mluví o falešném daru, který pochopitelně nepřináší uspokojení, protože člověk konec konců ztracenou schopnost dávat postrádá.
4. „Ukryli se“ (Gn 3, 8) – útěk před Bohem by mohl znamenat utužení solidarity mezi prarodiči v obtížné situaci, ale dochází k opaku. Člověk utíká před člověkem, protože se prožívá jako objekt chtivého zájmu druhého. Hrozí mu, že bude využívaným předmětem a nikoliv obdarovávaným protějškem. Stud po pádu ukazuje na zatemněnou vazbu osoby s tělem a je ochranou před nebezpečím zneužít tělo jako prostředek.

„Vykoupení ... těla“ (Řím 8, 23)

V rozhovoru s farizey Ježíš nejen konstatuje původní roli těla (Mt 19), ale obnovuje ji. Vykoupení těla, zmiňované Pavlem, chápe papež jako záruku obnovené komunikace, schopnosti znovu svobodně dávat. Přechod od pádu k vykoupení se ze strany člověka uskutečňuje osvojováním si ctnosti čistoty, která člověka obnovuje jako bytost daru a komunikace. Kdo čistotu pěstuje, získává zkušenost s růstem svobody dávat. Dnes bývá situace opačná – člověk chápe svobodu jako možnost (ta je ovšem zdánlivá) dělat co chce – i komunikovat zdánlivě, nikoli ovšem skutečně skrze tělo.

6.3 ZÁKLADNÍ ZÁSADY KATOLICKÉ SEXUÁLNÍ ETIKY

1. K pravdě člověka jako obrazu k podobě Boha patří komunikace

s druhým člověkem, uskutečnitelná různým způsobem a zobrazovaná životem Nejsvětější Trojice.

2. Obvyklou formou komunikace je kontakt slovem – řečí. Speciální formou komunikace řečí je kontakt řečí těla. Představuje nejen velké obohacení člověka člověkem v různých rovinách lidství, ale je plodný i mimo rámec komunikující dvojice, protože může zakládat nový život.
3. Úplná jednota božských osob žádá něco obdobného u člověka – má se jednat o darování neomezené (otevřené životu), vylučné (pouze těchto dvou lidí) a trvalé (nerozlučitelné lidským rozhodnutím) a navíc sociálně postižitelné příslušnou formou (manželství).
4. Přirozená náklonnost k sexuální aktivitě neodpovídá vždy vydařenému lidství a humánní sexualitě, nýbrž může vést až ke ztrátě „lidské tváře“; je tedy žádoucí, ba nutné, aby byla regulována jistými pravidly, které slouží integrování sexuality do osoby.
5. Tato pravidla vyplývají z principu dvojího daru. Z vůle Tvůrce nemají být oba dary lidským zásahem od sebe odděleny. Manžel (manželka) se tedy daruje manželce (manželovi) jako případný otec (matka) jejího (jejího) budoucího dítěte.
6. Sexuálně-etická patologie probírá všechny formy sexuální aktivity, která nějakým způsobem odporuje plně vydařené humánní sexualitě, jinými slovy: která odporuje dvojímu nerozdělenému darování. K lidsky vydařené sexualitě tedy nepatří formy, neumožňující svobodné darování sebe (znásilnění), dar druhé osobě (masturbace), dar života (homosexualita).
7. Platí, že eticky významný je nejen čin, ale i dobrovolné myšlenky a žádosti, které na něj připravují.

6.3.1 Normy, které lze z těchto zásad odvodit

1. Přímě chtěné (ne tedy pouze připuštěné) pohlavní vzrušení, a to i bez úmyslu dosáhnout plného uspokojení, ať už uvnitř jako ve zcela dobrovolných myšlenkách nebo zevně v úkonech mimo manželství, je vždy zakázané a je hodnoceno jako závažné¹ provinění.
2. Přímě chtěné sexuální vzrušení je v manželství samozřejmě dovolené, má však být nějakým (třebas vzdáleným) způsobem otevřeno dokonalemu pohlavnímu styku, který nebrání početí.

¹ Vysvětl.: *Persona humana* 10 říká, že „Podle tradičního křesťanského učení, které uznává za správné i lidský rozum, jsou v sexuálním mravním řádu obsaženy tak vysoké hodnoty pro lidský život, že každé jeho přímé porušení je objektivně těžké.“

3. Láska k bližnímu (aplikovaná na manželství) vyžaduje, aby se k partnerovi přistupovalo správně nejen „technicky“, ale také humánně, se snahou o porozumění pro jeho potřeby, přání a omezené možnosti.
4. Nepřímě chtěné pohlavní vzrušení, které jednající nezamýšlí, ale připouští tím, že volí jednání, které je s pohlavním vzrušením spojené na způsob vedlejšího účinku, je třeba posuzovat podle pravidla o dvojím účinku (zvolené jednání musí být nezávadné a důvod přiměřený). Záleží nejen na důvodu a povaze jednání, ale také na typu jednajícího člověka (stáří, vzrušivost).

6.3.2 K terminologii nesprávného sexuálního jednání

Jako porušování čistoty uvádí NK chlípnost (bezuzdné vyžívání se ve smyslné rozkoši), masturbaci (viz níže), smilstvo (tělesné spojení muže a ženy bez závazků), pornografii (viz výše), prostituci (prodávání sebe jako předmětu pohlavní rozkoše) a znásilnění (násilné vniknutí do sexuální intimity druhé osoby); zamítavé stanovisko má také vůči homosexuálním úkonům. Jako porušování manželské dignity uvádí cizoložství, rozluku (rozlišme od odloučení), mnohoženství, krvesmilstvo a volnou lásku (viz níže).

6.4 NĚKTERÉ AKTUÁLNÍ OTÁZKY

6.4.1 Manželská čistota

(manželský život v souladu s Božím zákonem)

6.4.1.1 Přirozené plánování rodičovství a antikoncepce

(lat. *anti* znamená „proti“, *concupio* „počínám“, dohromady „bránění početí“.)

K historii antikoncepční problematiky

V různých kulturách existovala odjakživa praxe antikoncepce a interrupce vzdor velké kojenecké a dospělé úmrtnosti (mor, hlad, války). Aktuální je zejména od 18. století, kdy nastává pokles úmrtnosti. Anglický duchovní T. R. Malthus vydal v roce 1798 *Pojednání o zákonech růstu obyvatelstva*, kde se vyslovoval pro omezení počtu dětí, neboť obyvatelstvo se rozmnožuje rychleji, než roste výroba životních prostředků. Doporučoval zdrženlivost a pozdní sňatky. Svým populačním zákonem inspiroval vznik neomaltuziánství, které propaguje umělou antikoncepci a podmíněně dovoluje interrupci.

Lambethská konference je setkání anglikánských biskupů, požívající vel-

kou mravní autoritu; 7. konference se konala v roce 1930 a v rámci těchto konferencí se poprvé příznivě vyslovila o antikoncepci. Téhož roku vydal Pius XI. encykliku *Casti conubii*, která stanovisko konference odmítá, nepovažuje však (poprvé v papežských prohlášeních) manželský styk úmyslně provedený v tzv. neplodném období za nepřirozený.

Tuto myšlenku rozvinul Pius XII. zejména ve svém projevu k italským porodním asistentkám roku 1951. V jeho duchu pokračoval 2. vatikánský sněm (GS), Pavel VI. (*Humanae vitae* 1968) a Jan Pavel II. (*Familiaris consortio* 1981).

GS 51: „Synové církve, ... nesmějí při řízení porodnosti nastoupit cesty, jež zahrnuje učitelský úřad církve, vykládající Boží zákon.“

HV 11: „Církev vyzývá lidi k zachování norem přirozeného zákona, který odjakživa lidem tlumočila a učí, že každý manželský styk musí zůstat otevřený k sdělování života.“

HV 14: „... je nutno naprosto vyloučit ... přímé přerušení plodivého procesu již započatého ... Je nutno vyloučit ... přímou sterilizaci buď trvalou nebo dočasnou jak muže, tak ženy. Stejně tak je vyloučen jakýkoliv zásah, který buď vzhledem k předvídanému manželskému styku nebo při jeho uskutečňování nebo v průběhu jeho přirozených následků zamýšlí jako cíl nebo jako prostředek znemožnit zplození života ... Není dovoleno ... činit předmětem pozitivního úkonu lidské vůle něco, co je vnitřně nesprávné ... Je tedy omylem domnívat se, že manželský styk záměrně zneplodněný ... by mohl nabýt mravní hodnoty celkovou souvislostí plodného manželského života.“

FC 29: „V kontinuitě s živou tradicí církevního společenství v dějinách zvěstoval 2. vatikánský sněm a učitelský úřad mého předchůdce Pavla VI. především v encyklice *Humanae vitae* naší době vpravdě prorocké poselství, které zřetelně zdůrazňuje a obnovuje trvalou nauku a normu církve o manželství a předávání lidského života. Proto otcové synody (1980 v Římě) na svém posledním shromáždění výslovně prohlásili: ‘Tato svatá synoda, shromážděna v jednotě víry s nástupcem Petrovým, se pevně drží toho, co bylo předloženo na 2. vatikánském sněmu (GS 50) a pak v encyklice *Humanae vitae*, že totiž manželská láska musí být plně lidská, výlučná a otevřená pro nový život’“ (HV 11).

Těmito dokumenty magisteria je tedy vysloveno jasně zamítavé stanovisko vůči antikoncepci (pokud by měla abortivní účinky, představovala by kombinaci antikoncepce s interrupcí). Na jiných místech se však praví, že rodiče rozhodují o optimálním počtu svých dětí. Jak toto dilema při záka-
zu antikoncepce vyřešit? Cestu k tomu už dnes církev nespátňuje pouze

ve zdrženlivosti, nýbrž nabízí jako řešení přirozené plánování rodičovství, vycházející z toho, že v měsíčním cyklu ženy jsou jenom některé dny plodné, a ty lze při správném užití příslušné metody poměrně přesně určit (ochota osvojit si dobře tuto metodu je také etický úkol). Záměrně neplodný styk v takových dnech není považován za neetický, protože magisterium nevidí etický problém v úmyslu „využít“ přírodu pro neplodnost styku, nýbrž v úmyslu oddělit dar osoby od daru života lidskou činností.

NB. Z řečeného vyplývá, že kde nelze mluvit o vzájemném darování se muže a ženy, jako je tomu v případě znásilnění, ale také nezodpovědného nucení ke styku vlastním manželem (pohrůzkami a násilím manžela – opilce, který ignoruje prospěch rodiny riskováním dalších dětí, které jsou skutečně nežádoucí), nelze mluvit o nedovolené antikoncepci.

Směrnice o antikoncepci vyvolaly velkou nouzi mnoha manželských párů, které chtějí žít v souladu s naukou magisteria, nenacházejí však v sobě pro to dostatečnou sílu. Proto pochopitelně touží po určitém uvolnění příslušných norem; MT je na jedné straně povinna vycházet z učení magisteria, na druhé straně však takovým manželským párům pomoci.

Skutečnou pomoc nepředstavuje ujištění „to je věc vašeho svědomí“; proti tomu se jasně vyslovily církevní dokumenty – svědomí má být celoživotně vzděláváno, to mimo jiné znamená, že si má osvojovat autentický výklad mravního zákona učící církve.

Pomoc však také nepředstavuje nepřiměřeně zatížit přítomné mravní síly manželů. Především je třeba respektovat jejich ujištění, že další dítě je skutečně nežádoucí. Dále, že nejsou schopni vidět východisko v (dočasně) zdrženlivosti. Konečně že sice oceňují nabídku přirozeného plánování rodičovství (pohrdání touto nabídkou je neetické), nemohou je však praktikovat z důvodů, které jsou pro ně důležité. Je třeba, aby v takovém případě zůstali na pozici „chtěli bychom, ale nedokážeme“, aby se tedy neobrátili k církvi zády.

Východisko nabízí *princip graduality*. To znamená, že mravní norma zavazuje obecně, ale konkrétní jedinci jsou na různém stupni schopni ji respektovat. Co je subjektivně nemožné, musí se organickým vývojem (zde je třeba připomenout roli milosti) stávat možným. Snad bude tento vývoj trvat dlouho, rozhodující je, že manželský pár chce být na cestě závazek splnit (pomocí modlitby, přijímáním svátostí, celkovým zintenzivňováním duchovního života – srov. HV 25, zejména však záměnou mentality „musí se, nemusí se“ za touhu osvojovat si víc a víc Boží záměry s lidskou sexualitou na základě víry v jeho moudrost). Protože jako jedna z nejdůležitějších etických zásad platí *ad impossibilia nemo tenetur*, čili jak říká VS, Bůh neukládá nemožné (což však nepopírá subjektivně prožívanou nemožnost

určitého závazku zde a nyní), manželé poctivě prohlašující *non possumus* nemohou být viněni z hříchu, nýbrž mají být vlídně povzbuzováni k důvěře ve vlastní vývoj, o kterém ví především Bůh. Zůstává jim ovšem břemeno vlastního svědomí, jehož konstatování „nemůžeme“ musí být pravdivé.

Tradice poukazuje vedle subjektivní mravní nemožnosti na nepřekonatelně mylné svědomí a zásady perplexního svědomí (viz kapitolu B 5 o svědomí).

Problematika nastíněná HV vyvolala značné úsilí MT rozpracovat řadu základních teoretických otázek nejen ve službě praxi, ale taky pro zdokonalení oboru (*scientifica expositio*, OT 16). Pro vědecký rozmach pokoncilní MT byl sotva jiný podnět tak plodný jako tento.

(Sebe)výchova by měla směřovat ne k demontáži nepohodlné normy, ale ani k neúprosnému vyžadování něčeho, co není v přítomné chvíli proveditelné, nýbrž k uznání hlasu učící církve s nadějí na budoucí splnitelnost požadavku.

NB. Tyto poznámky se týkají přítomného stavu. Magisterium naznačilo, že vývoj není v této otázce ukončen. Podle některých autorů (F. Böckle) by problém mohla řešit aplikace teleologického principu, o tom však magisterium neuvažuje.

Při posuzování antikoncepčních metod se často zapomíná na hledisko zdraví – je třeba respektovat nejen šesté, ale i páté přikázání.

V instrukci z roku 1936 žádá magisterium zpovědníky, aby kladli kajícínkům otázky, týkající se látky šestého přikázání, s potřebnou opatrností.

6.4.1.2 Předehra a dohra

Příliš věcné chápání sexu vede k názoru, že uplatnění „práv manžela“ – zde především muže, bez ohledu na tělesnou a duševní dispozici ženy, je mravně zcela v pořádku. Osobnostní chápání zdůrazňuje příslušnou přípravu, která má pomoci druhému sexuálně se disponovat. To se týká také dohry. Může se stát, že manžel prožije vzájemné setkání mnohem rychleji než manželka, takže v době, kdy on je zcela nasycen a bez zájmu o další styk, ona teprve dostává patřičnou touhu. Takto opuštěná manželka může mít potřebu doplnit, co chybí k jejímu obdobnému uspokojení, formou „samoobsluhy“. Protože je takové jednání jenom závěrem řádně započatého úkonu, který byl doveden do přirozeného konce, i když bez žádoucího oboustranného doznění, je mravně nezávadné.

6.4.1.3 Petting

(angl. „žádání“)

Je to soubor nedokonaných sexuálních úkonů obou partnerů navzájem s úmyslem nedosáhnout přitom úplného tělesného spojení. V takovém

případě nedochází vyjádření vzájemné lásky obou manželů své úplnosti v naprostém tělesném odevzdání se. Někteří moralisté jsou nakloněni připustit dovolenost takového jednání (např. ve smyslu zácviku, zpevňování vztahu či disponování se pro dítě), pokud je toto jednání spojeno s vůlí alespoň budoucího plného odevzdání se, což pro manžely zůstává stále jediným dokonalým způsobem vyjádření vzájemné lásky. Ani tito moralisté nepřipouštějí, aby se taková praxe stala normálem, nahrazujícím plně přirozené spojení. Nesprávné by samozřejmě také bylo, kdyby manželé touto praxí plánovali plně tělesné uspokojení.

6.4.1.4 Amplexus reservatus

(lat. – rezervované, „odtažitě“ objetí, plně nevycházející druhému vstříc)

Jde o tělesné spojení obou manželů s důrazem na spojení nejen tělesné, ale zejména duševní, s úmyslným vyloučením plného tělesného uspokojení. Vyžaduje značné sebeovládání a bývá velebeno jako projev vysoké kultury, který duševně obohacuje. Sváté Officium (dnes Kongregace pro nauku víry) vydalo 30. 6. 1952 monitum (lat. „napomenutí“), ve kterém varuje před pojetím, že proti této praxi nelze mravně nic namítat. Záporné hodnocení plyne jednak z problému zdraví – sexuální napětí není řádně vybiteno, jednak z vůle uspořádat společný manželský život bez dokonáního spojení. Někteří moralisté amplexus reservatus obhajují za předpokladu, že jde o přechodné pomocné řešení k pěstování manželské lásky, k zaměření manželů na dítě, a dále, je-li tato praxe spojena s vůlí k budoucímu plnému odevzdání se.

6.4.1.5 Intenzita styku

Proti vášnivosti a vynalézavosti při manželském styku, jak to obsahují hry lásky, které jsou ve službách osobního darování se a které neurážejí druhého a neznemožňují přirozené spojení, není třeba nic namítat.

6.4.1.6 Situace simultánních bigamistů

K tomu se vyjadřuje FC 84 tak, že tito lidé nemohou být připuštěni ke svátostem, protože jejich životní stav a poměry jsou v objektivním rozporu se svazkem lásky mezi Kristem a církví, který zviditelňuje a zpřítomňuje eucharistie. Navíc by mezi věřícími a nevěřícími vznikl zmatek kolem nauky církve o nerozlučitelnosti manželství.

Jde o velmi svízelný pastorální problém, zejména proto, že existuje různý podíl na nastalé situaci (srovnejme manžela, který neodpovědně opustil rodinu, s manželem, který byl druhým bezohledně opuštěn).

6.4.1.7 Debitum matrimoniale

Výraz *debitum matrimoniale* – doslova „manželský dluh“ – je významnou součástí manželské čistoty. Žádá, aby jeden z obou manželů druhému neodmítal manželský styk bez dostatečného důvodu (jakým by jistě bylo onemocnění), protože takovým odmítáním je porušován podstatný bod manželské smlouvy. Křesťanská výchova manželů ovšem nebude akcentovat spravedlivě vymáhaný „dluh“, nýbrž lásku, která hledí milovat bližního jako sebe sama. Problémy kolem *debitum matrimoniale* odstraňuje spíše stálá snaha žít se, porozumět a sladovat vlastní přání s přáním partnera. To platí jak pro příliš náročného, tak pro odmítajícího.

6.4.2 Homosexualita

Námětem se poměrně výrazně zabývá Písmo obou úmluv (pozor na respektování zásad biblické hermeneutiky). V Lv 18, 22 je formulován zákaz: „Nebudeš obcovat s mužem jako s ženou. Je to ohavnost.“ Tento zákaz je součástí řady předpisů, týkajících se sexuálního chování člověka vůči pokrevním nebo sešvagřeným příbuzným a vůči zvířatům. Jistě že rozhodující význam pro zákaz uvedeného jednání měl náboženský zřetel, protože všechny zakázané úkony měly významné místo v pohanských kulturních národních národů, zejména Egyptanů a Kananejců. To také vysvětluje zákaz mužské prostituce v Dt 23, 19: „Nepřineseš psovskou odměnu do domu Hospodina, neboť je ohavností Hospodinu, tvému Bohu.“ Kananejské náboženství totiž usilovalo o zabezpečení plodnosti země, k níž byla božstva plodnosti zavázána tím více, čím výstřednějšími kultury byla uctívána. První zřetel zakazujících norem je náboženský – věrnost Hospodinu. Bylo by proto nesprávné chápat předpisy Mojžíšova Zákona jako autonomně morální předpisy. Na druhé straně by bylo chybou počítat se zánikem jejich platnosti, jakmile pomine nebezpečí náboženského odporu. Spíše se Izrael věrností svému Bohu učí postupně poznávat cíl jeho tvorby, tedy také správného užívání sexuality.

V NZ je významné místo u Pavla (Řím 1), kde apoštol uvádí v souvislosti homosexuální chování mužů se záměnou pravého Boha za bohy falešné, s uctíváním tvora a ignorováním Stvořitele. To se děje v zemi vysoké kultury. Jako by Pavel sledoval myšlenku, že duchovní úpadek si člověk snad nejlépe uvědomí tím, když pozoruje svůj mravní úpadek, který je zřetelnější. Cesta odtud nevede přes askezi, čelící chybným sklonům, ale přes návrat k pravým duchovním hodnotám – v tomto případě přes znovuzrození pravého Boha a úcty k Němu.

Ve výčtu neřestí v 1 Kor 6, 9–10 jsou mezi lidmi, kteří nebudou mít účast na Božím království, uváděni „měkci“ (patrně terminus technicus homosexuálních lidí). V 1 Tim 1, 8–10 se říká, že zákon je určen pro lidi zlé, mezi které autor počítá homosexuály, jejichž jednání se přiči zdravému učení podle evangelia.

Pavel vyslovil přání, aby i ostatní křesťané byli jako on, tj. panici, chápě však, že to není možné. Toto přání je motivováno eschatologicky, nikoliv asketicky. Sexuální život je vzhledem k přicházejícím obtížím doby pro Pavla ústupek – má na mysli jakési sexuální minimum, kam rozhodně nepatří homosexualita, kterou označuje *para fysin*, proti přírodě, proti přirozeným sklonům člověka. Biblisté však upozorňují na dobově podmíněné poznatky apoštola, který nemohl mít před očima problém v jeho šíři.

Lze tedy uzavírat, že biblický náález ohledně homosexuality ve Starém i Novém zákoně je především teologický, má však porozumění i pro ryze etickou stránku problému – toto hodnocení je jednoznačně záporné.

Četba v „knize stvoření“ bude patrně přihlížet především k objektivní efektivitě sexuální aktivity v podobě potomstva, které chybí u homosexuálů, ke značné početní převaze heterosexuálů oproti homosexuálům, k opatrné analogii s říší vyšších živočichů.

K věci zaujalo poměrně nedávno (r. 1975) stanovisko také magisterium v dokumentu *Persona humana* (8). V textu se říká, že někteří lidé homosexualitu omlouvají, zejména pokud jde o typ *konstitutivní*, charakteristický přirozeným sklonem, na rozdíl od typu *přechodného*, pocházejícího z chybné výchovy (např. varující před druhým pohlavím jako stálým zdrojem hříchů), z návyku a špatných příkladů. Konstitutivní homosexualita je jejími obhájci popisována jako upřímné společenství lásky, podobné manželství. Je nutností, protože člověk nedokáže vést samotářský život.

Dokument tyto úvahy zamítá a nepřipouští pro homosexuální jednání objektivní morální ospravedlnění. Nechce tím však říci, že zároveň s objektivním zamítnutím je nutno vždy myslet na těžké provinění jednajících osob.

Po pastorační stránce se dokument přimlouvá za pochopení pro tyto lidi a za podporu jejich naděje v překonání obtíží, které je svízelně izolují. Subjektivní vina – budiž to řečeno ještě jednou – musí být posuzována velmi opatrně a uvážlivě, ale jak učí zkušenost samotných homosexuálů, jistě ne s ukvapeným apriorním rozhodnutím se pro nevinu.

Uvádí se, že opravdu nevléčitelné případy homosexuality jsou ve zřetelné menšině. Pro viditelné výsledky léčby se patrně dosud udělalo velmi málo. Spíše panuje a je propagován názor, že homosexualita je cosi daného, s čím se nedá nic dělat a s čím se také nic dělat nemusí. Pavel jistě ne-

věděl o tom, že existují případy, ke kterým nedošlo zcestným duchovním počínáním. Trvalý význam má Pavlova myšlenka společenství, jehož jádrem by byl duch klanění se pravému Bohu. Za těchto podmínek existují vy-léčení zdánlivě beznadějných případů (B. Häring).

Platí také, že normální, průměrný člověk může svou osobnost rozvinout i bez fyzického aktivování své sexuality, pokud je mu např. zvláštními okolnostmi uzavřena cesta k manželství.

Intenzivní pastorační zájem církve je patrný na vydání druhého dokumentu, který se zabývá pastorcí homosexuálů (z roku 1986). Církev konstatuje enormní tlak, který je na ni vykonáván, aby v tomto bodě změnila svou etickou nauku. Magisterium na to odpovídá výzvou zintenzivnit pastorační práci postižených; cílem je usnadnit nebo umožnit umístění těchto lidí v církvi. Podstatným úkolem zdravé pastorace je podat celou nauku bez zamlčování nepohodlných témat. Protože je homosexualita církví zamítána, tolerující nebo bagatelizující pastorace není správná.

Třeba však připomenout obecnou mravní zásadu, že sklon k nesprávnému jednání není hříchem; hříchem je pouze vyhovění tomuto sklonu. Zda je konkrétní čin opravdu hříchem, lze zjistit pomocí příslušných pravidel křesťanské etiky. Dokument nepopírá, že je mu znám hlavní bolestný bod celé věci. Tím není nerealizování rodiny, ale partnerské lásky.

Homosexualita (u žen lesbická láska) je právě tak jako mnohem početnější heterosexuality eroticko-sexuální orientací. Je to tedy danost, jejíž zamítnutí je třeba zdůvodnit.

Pro etickou teorii je významný způsob argumentace magisteria, který v textu *Persona humana* připomíná mravní cítění křesťanského lidu, objektivní mravní řád s jeho základními a nepostradatelnými pravidly a konstatuje, že homosexualita je „v sobě nezřízená“, stojí tedy mimo mravní řád nikoliv vlivem okolností, ale svou podstatou. Stručnost argumentace je nutno vysvětlit typickou kvantitativní i kvalitativní redukcí, kterou vyžaduje jednak rozsah dokumentu, který nechce být vědeckou studií, jednak jeho pedagogicko-pastorační cíl, kterému může být poslouženo právě stručností.

Přistupuje-li v erotice a sexu člověk k člověku jako dárce v dvojitým smyslu, pak u homosexuálů k dárce osobě řečí těla opravdu dochází; proto snad může – jak homosexuálové neúnavně zdůrazňují – úspěšně imitovat manželství. Druhé darování u nich ovšem nepřichází v úvahu. Fakt rozděleného darování obhajují tím, že realizace partnerského vztahu, i když staví na odlišné fyzické základně, je vysokou sociální hodnotou (což je nepopíratelné), ospravedlňující oddělení daru osoby od daru života, je-

hož neuskutečnitelnost zavinila „příroda“. Spojené darování je tedy nahodilou konstelací, závislou na konkrétním vybavení člověka.

Právě toto magisterium popírá. Akcentuje nerozdělitelnost obojího dárce, čili „řeč těla“ připouští pouze tam, kde tento „dialog“ zůstává novému životu otevřen. Používá-li církev výraz „v sobě nezřízené“, chce tím vyjádřit rozpor mezi řádem věcí založeným na vůli Tvůrce a homosexuální praxí. Tento řád lze dobře pozorovat na tvarové i funkční komplementaritě mužských a ženských orgánů; u homosexuality obojí komplementarita odpadá, osoba kráčí k osobě cestou, na které ji tělo nedokáže „doprovázet“, má-li zůstat věrné svému uzpůsobení. Je-li k tomu přesto přinuceno, jde cestami, pro které není vybaveno. Tedy nejen osoba k osobě – pro dosažení partnerského vztahu, ale i tělo k tělu má „řádem“ danou cestu. Ne-li to respektováno, nastává dvojitý rozpad: rozpad daru sebe a nového života, ale i rozpad psychické (daruji ti své já) a somatické (fyzicky adekvátním způsobem) stránky člověka. Je třeba ovšem připojit, že jestliže podle Písma je manželství lékem pro ty, kdo by jinak „hořeli“, je analogické *remedium concupiscentiae* upřeno homosexuálům, kteří jsou tím vlastně odkázáni na trvalou sexuální zdrženlivost.

Etická aktivita se v současné církvi nevyčerpává polemikou s homosexualitou, nýbrž se snaží o duchovní i etickou resocializaci homosexuálů vůči církvi. Sem patří na prvním místě zjistit, zda homosexuál chápe svou orientaci jako nedotknutelné právo, které mu nikdo nesmí vzít.

6.4.3 Masturbace

(etymologicky z lat. buď *mas turbatio* nebo *manu stupratio*)

Podle NK je masturbace úmyslné vzrušení pohlavních orgánů s cílem vyvolat pohlavní rozkoš (2352). Do definice tedy není zahrnuta nutnost vyvrcholení. Masturbace je viděna jako podstatně náhradní aktivita, vylučující sex ve smyslu dvojího dárce (druhé osobě a novému životu). Proto je klasifikována jako protipřirozené smilstvo, jehož závažnost je viděna především v nebezpečí rostoucí izolace nejen sexuální, ale i celé osoby. Tento delikt se může stát zejména v excesivní formě (častokrát za den) těžko vykořenitelnou neřestí.

Po stránce objektivní chápe MT masturbaci jako závažné provinění jak z povahy věci, tak z postoje magisteria. Po stránce subjektivní ovšem vidí masturbaci ve světle moderních poznatků o složitosti zrodu a rozvoje sexuálního života člověka. Proto připouští řadu omluvných důvodů, snižujících mravní závažnost jednání. Ani dlouhodobé opakování masturbace nelze paušálně hodnotit jako nepolepšitelnou recidivitu. Je třeba proti ní

postupovat pozitivně poukazem na krásu čistoty, na mravní rezervy v člověku, upozorněním na to, že vyhovět si ve všem, co tělo žádá, není ideálem, a na zdroje nadpřirozené pomoci.

6.5 ZÁVĚR

K přesvědčivosti a tím i přitažlivosti požadavků, vyvozovaných z principů katolické sexuální etiky (což je důležitý a náročný pastorační úkol) může přispět zdůraznění příležitosti také v tomto bodě realizovat pravdu člověka. Zejména mladému člověku je třeba předložit příslušné požadavky přitažlivě, aby se mohl nadchnout „ušlechtilým sexem“, který nemá nic společného se škarohlídským pohledem na radosti života. Nadějně je také upozornit na jednomyslné hodnocení určitých deliktů s celou nevěřící společností (všichni např. rozhořčeně odsuzují znásilnění nezletilé dívky jejím nevlastním otcem) a teprve potom opatrně diskutovat o deliktech, u kterých církev sotva nalezne pochopení nevěřící společnosti (např. v otázce předmanželského pohlavního styku). Je obtížné, ale nutné, pokusit se kritikům katolické sexuální etiky zpřístupnit z hlediska sexuality plně integrované do osobnosti skrytou, nesnadno pochopitelnou, ale existující logickou souvislost mezi oběma uvedenými případy. Bez takové přípravy se může nárok MT jevit kuriózním, či dokonce nehumánním.

Literatura:

ROTTER, H. *Sexualität und christliche Moral*. Innsbruck; Wien : Tyrolia, 1991. ISBN 3-7022-1785-1.

SEDMÉ PŘIKÁZÁNÍ

Nepokradeš (Ex 20, 15; Dt 5, 19).

Týká se nespravedlnosti v hmotně majetkové sféře.

7.1 MAJETEK V PÍSMU SVATÉM

Starý zákon

1. Majetek stojí pod Boží ochranou. Starozákonní badání mluví o tom, že sedmé přikázání mělo původně před očima loupež svobodného muže. V majetkové sféře dekalog zakazuje nejen vzít cizí majetek, ale i hříšně

po něm toužit. Touhou, žádostí, bažením („nepožádáš“ – v naší úpravě deváté a desáté přikázání) se nemyslí v první řadě vnitřní postoj (dekalog totiž pravděpodobně postihoval původně delikty, na které byl určen trest smrti), nýbrž dychtění, ústící do činu – zde odcizení, zmocnění se cizí věci.

V Ex 20, 17 zakazuje desáté přikázání podle katechetického počítání nejen činy, které vedou ke zmocnění se toho, po čem dychtíme, nýbrž (snad) také dychtění po statcích bližního. Tendence od činu k vnitřnímu postoji je patrná na susedství sloves „nebudeš dychtit“, „nebudeš toužit“ (Dt 5, 21 – k vývoji křesťanské tradice viz úvod k devátému a desátému přikázání).

Z míst jako Ex 22, 8 nebo Nm 5, 7n a dále Ex 21, 33 (poškození z ne-dbalosti) nebo Dt 27, 17 (posunutí hraničního kamene) plyne, že ve SZ je vlastnictví postaveno pod ochranu Mojžíšova zákona. Statky patří jako Boží dar a vlastnictví jako Boží požehnání (Job 42, 10). Říká se také, že nadměrná chudoba právě tak jako nadměrné bohatství člověku škodí (Př 30, 7).

2. Skutečným vlastníkem všeho, nejen věcí, ale i lidí, je Bůh, neboť je Stvořitel; zvláštní majetek Boží je Izrael (Dt 7, 6). Majetek Izraele, darovaný Bohem, je země Kanaán, je mu však spíše jen propůjčena. Izraelité jsou hosté u Boha (Lv 25, 23). Bůh propůjčil své vlastnické právo člověku. Každý majitel by si měl uvědomit, že nemá nad svým majetkem absolutní právo.
3. Na majetku spočívá břemeno náboženských a společenských zákonů. To plyne z předešlého. Jestliže člověk je pouze správce, musí respektovat pokyny skutečného majitele. Sem patří desátky (Lv 27, 30) a prvorozenci (Ex 13) jako existenciální připomínky toho, kdo je majitel. Každý sedmý rok mají chudí právo na podíl země – smějí paběrkovat. Izraelita nesmí brát od Izraelity úrok (Ex 22, 24), vyhlašuje se ochrana nad zástavou. Každý padesátý rok (jubilejní rok nebo milostivé léto) se měl majetek vrátit původnímu majiteli. Je však velmi sporné, bylo-li toto někdy dodrženo (Lv 25). Tím mohlo být zabráněno velkým sociálním výkyvům, spíše má být docílena určitá majetková vyrovnanost; zároveň je poskytnuta naděje, že jedinci nelze navždy jeho majetek vzít.
4. Napomenutí k dobrovolné péči o chudé (Lv 25, Dt 15 a zvl. Lv 19).

Přehled křesťanské etiky

**JIŘÍ
SKOBLÍK**

KAROLINUM
nakladatelství Univerzity Karlovy
Praha 1997

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČESKÉ
REPUBLIKY

SKOBLÍK, Jiří

Poznámky ke křesťanské etice / Jiří Skoblík. – Vyd. 1. – Praha:

Karolinum, 1997. – 316 s.

Bibliogr. – Věcný rejstřík

ISBN 80-7184-357-1 (váz.)

23/25

- křesťanská etika - učebnice
- morální teologie - učebnice

Recenzenti prof. ThDr. Zdeněk Kučera
PhDr. Karel Šprunk

© Jiří Skoblík, 1997

ISBN 80-7184-357-1

PŘEDMLUVA

Smyslem tohto *Přehledu* je vyhovět přání studentů mít v ruce text přednášené látky, a to v okamžiku, kdy je probírána.

Název publikace je zvolen úmyslně. Cílem práce nebyla spekulativně propracovaná soustavná učebnice, ale pozitivně předložené defilé tradičních a moderních námětů, o kterých se diskutuje.

V morální teologii panuje napětí. Všichni ochotně vnímají požadavek koncilu nabídnout „*scientificam expositionem*“. Předmětem sporu je však, jak má vypadat. Všichni ochotně souhlasí s charakteristikou Písma koncilem jako duší teologie. Předmětem sporu je však, jaký je jeho význam pro MT. Všichni ochotně oceňují odkaz TQ, otázka však je, jak jej vyložit. Stále žije neoscholastika, byl však také nabídnut projekt autonomní etiky s teleologickou výzbrojí jako alternativa etiky víry. K slovu se hlásí jak zastánci, tak odpůrci etického relativismu.

Na jedné straně promlouvá magisterium jako výraz Boží pozornosti vůči hledajícímu člověku. Na druhé straně mu naslouchá člověk konce 20. století, alergický na všechno, co se zdá omezovat jeho svobodu. Tato alergie není v teologii nikde tak patrná, jako v její etické disciplíně.

Ve fundamentální části této publikace je upozorněno na biblický, filozofický a psychologický přínos pro morální teologii, na dějiny křesťanské etiky a na otázku metody. Látka je podána fenomenologicky, tj. podle toho, jak se subjektu jeví počátek, průběh a vyvrcholení mravní aktivity.

V aplikované části je látka seřazena podle desatera, protože je používá Nový katechismus. Dodatek se zmiňuje o církevních příkázáních.

Východiskem etického uvažování je fascinace řádem stvoření a Zjevení, jehož dotvářejícím prvkem se člověk může stávat.

Uznání a dík patří pěti technickým spolupracovníkům, bez nichž by asi *Přehled* nevyšel.

Přehled křesťanské etiky

ThDr. Jiří Skoblík

Vydalo Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy,
Ovocný trh 3, 116 36 Praha I

Praha 1997

Prorektor-editor prof. MUDr. Pavel Klener, DrSc.
Obálku navrhl Jiří Staněk
Grafická úprava Alena Barešová
Jazyková úprava PhDr. Olga P. Šotolová a Pavel Formánek
Sazba a zlom ÚMV, Nerudova 3, 118 50 Praha I
Vytiskla Nová tiskárna Pelhřimov, s.r.o.
Vydání první

ISBN 80-7184-357-1